

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. 20. Circa Voti obligationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

cet ad ingressum in Religionem, ad recitationem referentem: & licet alia bona excludant, id est consequenter, & non directe. Certe consultius est cuilibet, ad opus pietatis sub conditione obligari, quam omnino liberum esse: sed ex vi illarum promissionum obligatur vouens sub conditione opera pietatis exercere. Ergo illa sunt valida vota. Sic Sanchez lib. 4. sum. cap. 8. num. 47.

⁴³⁷ Minime sunt valida. Quia illa vota ad summum hunc sensum conditionatum habent: si aliquam Religionem ingrediar, promitto Societatem Iesu inire: si orationi dederam operam, flexis genibus geram: sed in hoc sensu conditionato tacite seu indirecte promittitur materia Voto inepta aded, vt ab ea non possit promissio separari. Ergo illa vota sunt inualida. Minorem probo: Non enim solum promittitur ingressus in Societatis Religionem. Sed promittitur non ingressus in alias: non solum promittitur recitatio flexis genibus, sed & nulla alia: aliis non esset peccatum aliam inire Religionem, & preces sedendo profundere: Ergo praefata vota nullius sunt valoris. Ita Palaeus tom. 3. tractat. 15. d. 1. punct. 8. §. 5. num. 16. & probabile iudicat Santius ubi supra.

⁴³⁸ Hanc eligo sententiam existimans, illa Vota retrahere promittentem ab operibus bonis absolute, & solum sub conditione pendente a propria vouentis voluntate obligant ad opus perfectum. Ergo minime cadunt in Dei obsequium, neque in vouentis utilitatem. Illud tamen aduerto cum Santio num. 48. Valida esse Vota illa, si negatio excludat materiam Voto ineptam: verbi gratia si quis promittat, non recitare, nisi attente. Quia per hanc negationem excludit sine attentione recitationem. Idem est, si promittas: nullam aliam ducere nisi pauperem; excludis namque coniugium omnium aliarum, nisi pauperis: quae est exclusio materiae Voto ineptae.

CAPVT XX.

Circa Voti Obligationem.

PROBL. XC.

Ex sola intentione vouentis, supposita materiae grauitate, potest, & non potest Voti obligatio limitari, vt sit leuis.

⁴³⁹ Non nulla re-
colo.

RECOLO, de Fide esse, ac lumine naturali notum, Votum ad ipsius executionem obligare. Nam si fides data homini obligat, vt seruetur: quanto magis fides data Deo? Obligat autem ex virtute fidelitatis, quae comparatione Dei est vera Religio; colitur namque Deus, & honoratur, dum seruatur id, quod ei est promissum. Porro haec obligatio voti ex suo genere grauis est. Quia graue est

Deo fidelitatem praestare, & cultum debitum exhibere. Verum ex leuitate materiae posse Votum leuiter obligare eiaque transgressionem culpam venialem non excedere communiter Doctores affirmant. Quaesierim vero, num ex sola vouentis intentione, supposita materiae grauitate, possit voti obligatio limitari?

Minime potest. Quia posito Voto, obligatio, illius a lege diuina, & naturali immediate prouenit: lex namque diuina obligat promittentem, in promissis esse fidelem. Sed obligatio legis diuinae, & naturalis semper est iuxta materiae grauitatem: Ergo obligatio Voti leuis esse non potest ex intentione vouentis, materiae grauitate supposita. Sic Sotus lib. 7. de inst. quest. 2. art. 1. in corp. Corduba sum. quest. 188. punct. 1. Valq. 1. 2. d. 158. cap. 4. num. 14. Bahl. 1. 2. de sponsal. cap. 2. num. 12.

Maxime potest. Quia lex in materia graui potest leuiter obligare, vt dicitur probat Palaeus tom. 1. tractat. 1. de peccatis d. 2. punct. 8. Ergo Votum, quod est quaedam lex priuata grauis quidem ex se, leuiter poterit obligare ex vouentis intentione. Nam sicut ex intentione legislatoris nascitur obligatio legis, sic ex vouentis intentione Voti obligatio: Ergo iuxta eius intentionem commensurari debet. Ita Suar. lib. 4. de voto, cap. 4. num. 7. Palaeus tom. 3. tr. 15. d. 1. punct. 1. n. 4. Sanchez lib. 1. de sponsal. d. 9. n. 6.

Probabilis hoc mihi, quod amplius expono. Liberum est promittenti, se velle obligari, cum obligatio promissionis ex illius pendat voluntate. Ergo liberum ei est, nolle totam obligationem subire. Possum ergo vouere Rosarium; vel officium Deiparae, vel ieiunium (quae grauem continent materiam) sub venialibus piaculi obligatione litare.

PROBL. XCI.

Obligatio Voti est, & non est solum fidelitatis.

Posito, Votum per se grauius obligare, & aliquando tum ex vouentis intentione, tum ex materia promissa leuem obligationem inducere, est inquirendum, qualem inducat obligationem, an fidelitatis tantum, an etiam illius virtutis, ad quam pertinet materia promissa: verbi gratia; Promittit quis Sacrum facere, seruare ieiunium elemosynam largiri obligatus ne est solum ex fidelitate seruare promissum, an etiam ex speciali virtute Religionis, Temperantiae, vel Liberalitatis.

Obligatus est non solum ex fidelitate, sed etiam ex speciali ea virtute, casu quo ex speciali affectu virtutis, ad quam pertinet materia promissa, Votum emittat. Quia legislator praecipiens actum obligat praeccepto illius virtutis, cuius est actus praecceptus: praecipiens enim ieiunium obligat ex virtute Temperantiae & praecipiens Sacrum audire, vel dicere obligat ex virtute Religionis: sed Votum est quaedam lex priuata: Ergo hanc sibi obligationem imponit. Sic Sanchez lib. 4. sum. cap. 1. num. 6. Valent. 2. 2. d. 6. quest. 6. punct. 4. quest. 1. concl. 2.

Votum de re alias non praeccepta sola obligatione fidelitatis inducit, quauis vouens intendat

Seç. II. De Præcepto II. Problemata. 163

dat per votum habere rectitudinem virtutis materiae promissæ. Quia vouens quantumvis afficiatur ad materiam promissam non potest illius habendæ aliam obligationem sibi imponere, nisi quatenus Deo illam promittit: sed ex hac ratione solum nascitur naturalis obligatio fidei seruandæ absque speciali obligatione ad materiam: illam enim accidentaliter respicit: Ergo ex vi voti sola est fidelitatis obligatio. Ita Suar. l. 4. de voto cap. 3. num. 11. Sanch. l. 4. sum. cap. 11. num. 23. Caiet. 2. 2. q. 88. art. 5. dñb. vlt. Palaus tom. 3. tr. 15. d. 1. pun. 11. num. 8.

445
Solutio est ob-
ligatio ex
fidelitate.

Hæc mihi sententia magis arridet. Ex qua colligo, transgressiones omnium votorum eiusdem esse speciei infamæ. Quia eorum malitia tota consistit in non seruandis promissis. Quod verò promissa diuersa sint, parum interest ad huius transgressionis considerationem. Nec virget primæ sententiæ fundamentum. Dispar enim est ratio legis, & voti. Nam lex non extrahit materiam præceptam à propria ratione virtutis, sed in illa necessitatem imponit: quia media illa intendit subditos studiosos efficere. At votum quia cultum Dei respicit, non imponit necessitatem in honestate materiae promissæ: sed illa honestate supposita, diuino cultui offert, & consecrat: & ex hac oblatione executionis necessitas oritur.

PROBL. XCII.

Quis se obligare potest & non potest voto ad solos actus externos, & ad internos minimè.

446
Non potest.

Non potest se quis ad actus externos voto obligare, quin ad internos simul obligetur. Quia esset ea ad impossibile obligatio. Prohibito namque actu externo, consequenter videtur prohibitus internus, qui circa illum versatur. Sic Sanch. l. 4. sum. cap. 11. num. 12.

447
Potest quilibet.

Potest se quis voto obligare ad actus externos, quin simul ad internos obligetur. Quia hoc obligatio & possibilis est, & intentioni vouentis accommodata. Quare si votum est (verbi gratia) de vitanda fornicatione, vel pollutione obligatur vouens ex vi voti non habere voluntatem fornicandi, nec polluendi: non tamen obligatur ex vi talis voti ad fugiendas morosas delectationes de fornicatione, vel pollutione. Quia illæ delectationes nec directè huic voto aduersantur, vt de se constat: neque etiam indirectè, siquidem non sunt de fornicatione, vel pollutione voti affectis circumstantia: sed absolute sumptis. Ita Vasquez l. 2. d. 112. cap. 2. num. 9. Palaus tom. 3. tract. 15. d. 1. pun. 11. num. 10.

448
Auctoris sententia.

Dixerim, P. Santij sententiam veram esse, si vouens expresse voluerit nequaquam se obligare ad vllum actum internum vitandum. Nam talis voluntas est de obiecto impossibile. Qui enim promittit non fornicari, consequenter promittit, non habere fornicandi voluntatem. Nam voluntas fornicandi est voluntas transgrediendi promissionem

factam. Non ergo stare potest promissio de vitanda fornicatione quin sit promissio de vitanda etiam illius voluntate. At si vouens hanc expressam voluntatem non habet, sed solum se obligandi ac actus externos vitandos, probabilius cenfeo, votum valere, & vouentem manere obligatum ad vitandos actus inter quos transgressioni voti directè repugnantes, ad alios minimè, vt fert secunda sententia.

PROBL. XCIII.

Qui vult Rosarium Deipara recitare, satisfacit, & non satisfacit id alternatim recitando.

Intendens ostendere, qualiter votum obliget, cum eius materia determinata non est, recolo ex sect. 1. votum semper obligare secundum vouentis intentionem: cum autem de intentione vouentis non constat spectandam esse materiam promissam, & iuxta illam censendum esse, an obligationem illud votum inducat: At si hac spectata, dubium subest, verba secundum communem sensum esse accipienda, & iuxta illum voti obligationem commensurandam: Votum item benignè, quoad fieri possit interpretari debere. His ad memoriam reuocatis, ostendam, qualiter hæc regulæ ad casus singulares frequentiores quidem applicari valeant. Ac primum quæserim, an qui vult recitare Rosarium satisfaciat alternatis recitando cum socio?

Satisfacit plane. Quia modus ille recitandi conformis est Ecclesiæ consuetudini etiam in Rosarij recitatione: vt patet ex vsu Religionis Camaldulensis, vbi Religiosi alternatim Rosarium recitant. Sic Bonac. tom. 2. d. 4. q. 2. pun. 6. num. 17. Azor. l. 10. cap. 7. q. 10.

Non satisfacit. Quia Rosarium communi vsu, & consuetudine haud alternatim recitatur: Ergo votum de illius recitatione non est præsumendum fieri de recitatione extra vsu, & consuetudinem, nisi alia fuisset vouentis intentio. Ita Palaus tom. 3. tract. 15. d. 1. pun. 12. num. 5. Nauar. ad cap. Quando, de consecr. dist. 5. cap. 10. a num. 22. Sanch. l. 4. sum. cap. 11. num. 38.

Hanc sententiam probabiliorem esse hi Doctores existimant, quibus annuo: mihi autem primam eligo, vt plurimum deuotioni, qui gregatim sic publice ac priuatim Rosarium recitant, geram morem. Addiderim autem, cum qui recitandi Rosarium votum emisit, non teneri integrum recitare: sed sufficere, si tertiam partem recitet. Quia iuxta frequentioremsum sub nomine Rosarij, tertia pars intelligitur. Suar. l. 4. de voto, cap. 8. num. 5. Vouentem verò Rosarium haud crediderim satisfactorum si solum mente & non voce recitaret. Quia de recitatione visitata, quæ est vocalis, credendum est votum fieri dum contrarium non constat. Sanch. l. 4. sum. cap. 11. num. 36.

PROBL. XCV.

Quis Voto emisso, promissit in D. Iacobum (verbi gratia) peregrinationem gerere, at mercede conductus, vel alterius negotij causa, aut curiositatis, aut vi coactus peregrinationem huiusmodi suscipit: Hic satisfacit, & non satisfacit Voti obligationi.

453
Non satisfacit Voto.

Minimè in omnibus hisce casibus satisfacit. Quia ille vult peregrinationem voluntariam, Religiosam, & piam: Sed peregrinatio assumpta per vim non est peregrinatio voluntaria, & Religiosa & multò minus quæ solo titulo curiositatis, vel alterius negotij profani assumitur: quæ verò ex stipendio non tam est peregrinatio ob pietatem, quam ob iustitiam: Ergò in his casibus peregrinationis Voto non satisfacit. Sic Sanchez lib. 4. sum. cap. 11. num. 31. Bonac. tom. 2. d. 4. question. 2. punct. 6. num. 25. & 16.

454
Voto iustificat.

Satisfacit omnino. Quia si vis illata non tollit integram libertatem, esto illam diminuat: Voto satisfacit coactus peregrinando. Quia absolute peregrinationem piam voluntarie suscipit. Deinde expeditio alicuius negotij, aut curiositas impedire satisfactionem Voti potest, quando solus ille finis peregrinationis adesset; secus si cum ipso esset iniungendi D. Iacobi Basilicæ voluntas. Quia tunc iam esset Religiosa peregrinatio. Saltem quoad actus substantiam. Ita Palaus tom. 3. tract. 15. d. 1. punct. 12. num. 9.

455
Cum Palao sentio.

Cum amicissimo Ferdinando de Castro Palao sentio. Nec video qua ratione obligatio iustitiæ ob stipendium acceptum impediatur Voti satisfactionem: cum obligatio Voti & iustitiæ in eandem possint materiam cadere: & obligatio iustitiæ non impediatur, peregrinationem religiosam existere. Si enim ex Voto obligatus esset, singulis diebus sacrum facere, cur non possis pro illo sacro gerendo stipendium accipere? Sicut de contra si stipendio obligatus esses sacrum facere, posses & voto ad illud faciendum te obstringere.

PROBL. XCVI.

Excusatur quis, & non excusatur à Voto ieiunandi sextis feriis vel Sabbato, vel die alia, si hisce diebus dies Natalis Domini inciderit.

456
Omnino excusatur.

Excusatur omnino. Quia si tempore, quo quis vouet, illius solemnissimæ diei meminisset, non est praesumendum, eum se Voto ad ieiunandum illa Die obligatum. Sic Molina tom. 2. de iust. d. 272. Azor. part. 1. l. 11. quest. 20. question. 3.

457
Non excusatur.

Minimè excusatur. Quia Votum illud eo modo, quo pronunciatum est, diem illam comprehendit, ut constat: At exceptio Ecclesiæ so-

lam præcepti sustulit obligationem, non autem Voti, ut colligitur ex cap. fin. de observatio. ieiun. ibi: *Qui nec Voto, nec regulari observantia sunt astricti.* Ergò Votum obligat, ac si nulla ab Ecclesiâ illius diei facta fuisset exceptio. Ita Sanchez l. 4. sum. cap. 11. num. 60. Palaus tom. 3. tract. 15. d. 1. punct. 11. num. 12. Bonac. tom. 2. d. 4. quest. 2. punct. 6. num. 9. Reginal. lib. 8. num. 290. Valq. 1. 2. d. 10. cap. 4. n. 26. in hanc partem inclinat. Suar. lib. 4. de Voto, cap. 20. num. 8.

Fateor, me in primam sententiam inclinare ob tantæ diei celebritatem, ob Ecclesiæ aded receptam consuetudinem, quæ mihi videtur si- mul in Voto dispensare, cum in præcepto dispensat. Attamen qui cap. finalis textus urget, exiitimo primam sententiam satis esse probabilem, sed secundâ probabiliorem. Neque enim obstat, videntem si illius diei recordaretur, fore illam excepturum. Quia obligatio, vel de obligatio Voti non desumitur ex eo, quod vovens faceret, sed ex eo quod de facto fecit, & promissit.

PROBL. XCVII.

In transgressione ieiunij feria sexta Natalis Domini committitur, & non committitur duplex peccatum, unum in omissione Præcepti, alterum in violatione Voti.

Voto, aut regulari observantia astrictus ad servandum ieiunium omnibus sextis feriis, si feria illa sexta, qua dies Natalis Domini incidit, carnes edat, duplex peccatum peccat, aliud contra Votum, aut regularem observantiam, (si regularis observantia obligat ad peccatum) aliud contra Ecclesiæ præceptum. Quia Pontifex solum exceptit à præcepto, & obligatione abstinendi à carnibus, eos, qui nec Voto, nec regulari observantia sunt astricti, cap. fin. de ieiun. observat. ibi: *Illi, qui nec Voto, nec regulari observantia sunt astricti in sexta feria, si festum Natalis Dominice die ipso venire contigerit, carnes propter festi excellentiam vesci possunt secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis.* Ergò astricti Voto, vel regulari observantia à præcepto non excusantur. Ergò contra Votum, & præceptum delinquant. Sic Medina l. 1. sum. cap. 14. §. 10. fol. 99.

Non committit duplex peccatum, nec alia obligatione astrictus Voto, vel regulari observantia tenetur illa die abstinere à carnibus, præter obligationem Voti, aut regularis observantia. Quia generalis consuetudo præceptum de abstinencia illa die sustulit ob festi excellentiam. Ita Sanchez pluribus relatis, l. 4. sum. cap. 11. num. 64. Palaus tom. 3. tract. 15. d. 1. punct. 12. n. 13.

Longè hoc probabilis. Nec quid contrarium ex textu citato colligo. Quia inibi solum dicit Pontifex eos, qui nec Voto, nec regulari observantia astricti sunt, haud obligatos esse abstinere à carnibus sexta illa feria. Alij enim astricti Voto, aut regulari observantia, verè sunt obligati non obligatione præcepti, sed obligatione, quam Votum, vel observantia regularis illis indicit.

PROBL.

PROBL. XCVIII.

*Violans ieiunium ex voti obligatione, peccat,
 & non peccat toties, quoties carnes
 comedit illa die.*

462. *Non recat.*
quoties com-
edit carnes.

Non peccat quoties comedit, sed vnicum
peccatum repetita sæpe commissione
committit. Quia vovens ieiunium, in tantum
vovet à carnibus abſtinentiam, quatenus illa
abſtinentia eſt ad ieiunium neceſſaria. Ergo
ſoluto ieiunio, ceſſat obligatio, quæ acceſſo-
ria erat. Sic Lamy. *l. 4. ſum. c. 1. n. 42.* & proba-
bile reputat Laym. *l. 4. tract. 4. cap. 3. num. 3.*
& Palauſ citandus.

463
Peccat, quo-
ties comedit
carnea.

Peccat quidem quoties ea die carnes comedit. Quia de ratione ieiunij Ecclesiastici est unica tantum comestio, & abstinencia carnibus in omnibus illius diei horis: Ergo vouens ieiunium, vouet non comesturum amplius, quam semel, & in nulla illius diei carnes. Igitur, quacumque hora illius diei carnes comedit, peccat. Esto enim violauerit ieiunium bis comedendo, non violauit omnimodo, quo potest, tam potest, sæpe comedendo carnes, sæpe violare. Ita Palaus tom. 3. tr. 1. §. d. 1. pun. 12. num. 5. Sicut. l. 4. de voto, cap. 7. num. 9. qui num. 12. inquit, contrarium dicere, absurdissimum esse, & contra omnes.

494 Verius cenſeo, vouentem ieiunium obli-
gatum eſſe, à carnibus abſtinere eo modo,
quo præceptum Eccleſiaſticum ieiunii obligat,
ac proinde toties peccare aduerſus votum,
quoties carnes exederit. Fateor, vouentem ab-
ſtinentiam à carnibus, eatenus illam vouere,
quatenus neceſſe eſt ad Eccleſiaſticum ieiunium.
At quia ad ieiunium Eccleſiaſticum ne-
ceſſaria eſt abſtinentia à carnibus ſemper &
pro ſemper tota illa diæta de cauſa toties
peccatur contra votum, quoties hæc abſti-
nencia violatur. Non tamen idcirco tam acri
cenſuræ P. Santij ſententiam obnoxiam eſſe
reor, ſatis enim eam probabilem iudico. Quia
cum vouens ſolo voto ieiunii abſtinere à
carnibus obligetur, ceſſante obligatione ieiunij
ob eius violationem, illa abſtinentia
ceſſat.

P R O B L. XCIX.

*Carens Bulla Cruciata ex vi Voti ieiunii, tene-
tur & non tenetur a lacticiis abstinere in
Quadragesima, aliisque temporibus, in quibus
ex consuetudine ab iis abstinetur.*

465
Nulla
supponit.

Certum est, extra tempus Quadragesimæ illis in locis in quibus consuetudo non viget ab his abstinenti, posse voto ieiunij astricturn velci lactiniis. Quia præsumendum non est, vouentem voluisse se obligare ad strictiorem ieiunij formam. Idem assero de voto ieiunij in Quadragesima vel illis in locis, in quibus viget abstinenti consuetudo, si Cruciata Bullam habeat. Habentes enim Bullam excusantur ob obligatione abstinentiæ ab his:quam exculatione non est præsumendus vouens voluisse reicere: sed potius

credendus est, voto se voluisse adstringere,
ad seruandum ieiunium ea forma, quæ ex præ-
cepto Ecclesiastico teneretur. Quæstio **VI** ve-
rò, an carens Bulla teneatur ex vi voti ab ouis,
et lacticiinis abstinere in Quadragesima,
aliisque temporibus, in quibus ex consuetu-
dine ab his abstinere fideles assolent?

Non tenetur. Quia sic vouens solum ob-
ligatur ad seruandum ieiunium eo modo, quo
ab Ecclesie institutum est: At Ecclesie inpre-
cepit ieiunij hanc abstinentiam non prescri-
psit, sed alio distincto precepto independenti
a ieiunio. cap. Denique 4. ibi: *Par est, ut qui his
diebus a carnibus abstinentius, ab his, que semen-
tinam trahunt originem a carnibus ieiunemus.*
Et ita in Dominicis Quadragesime ibi quo-
que precipitur hæc abstinentia, cum tamen
tunc non ieiunetur. Arque pueri & omnes
a ieiunio excusati tenentur a lacticiiniis absti-
nere. Sic Sanch. l. 4. *sum. cap. 1. num. 53. Palud.*
in 4. dist. 15. q. 4. art. 1. num. 33. D. Antonin. p.
2. tit. 6. cap. 2. §. 3. Angles p. 1. q. 9. art. 1. post dis-
cutit. 7. dub. 2. propos. 1.

Tenetur quidem. Quia licet abſtinentia
ab omni, ac lacticiis ſupponatur præcepto Tenetur qui-
Quadrageſimalis ieiunij: at quia hoc neceſ-
ſario ſupponitur & tanquam pars integralis
talis ieiunij: ea de cauſa vouens illo tempo-
re ieiunare, cenſendus eſt votum emittere de
ieiunio ſub illa forma. It̃ Corduba q. 168.
pun. 2. Lado. Lopez p. 1. Inſtr. 1. de ieiunio fol.
714. Azor. p. 1. l. 7. cap. o. q. 6. Sarr. l. 4. de voto,
cap. 7. num. 9. Pala. tom. 3. tract. 5. d. 1. pun. 12.
num. 18.

Probabilius hoc existimo. Quia Ecclesiasti-
cum Quadragesimale ieiunium non est sola
abstinentia à duplici refectio[n]e: sed etiam ab-
stinentia ab his, quæ à carnibus ducunt origi-
nem. Igitur carnes Bullæ, ex vi voti tenetur
his diebus ab omni ac lacticiis abstinere.

PROBL. C.

*Emisit quis Votum ieiunandi in pane, & aqua,
quod semel violavit vinum hauriendo : Hic
autem post primam violationem potest, &
non potest sapinus bibere absque noua voti vio-
latione.*

469
Nonnulla
promissa
 Certum est, qui ieiunium in pane & aqua
 vovit, obligari, ne aliud comedat, aut
 bibat. Quod si pisces, aut legumina comede-
 rit hora conlecta, aut vinum biberit, peccata
 Sed non obinde excusatur servare Ecclesiasti-
 cum ieiunium, cum possit. Quia non est cen-
 sendus Ecclesiasticum ieiunium promississe
 dependenter ab illa circumstantia & condi-
 tionia. Benè tamen conditio illa & circum-
 stantia promissa est. dependenter à ieiunio.
 Quia ieiunio violato, nulla est obligatio ser-
 vare eam abstinentiam, vt potè accessoria.
 Quæserim autem, an circumstantia illa vio-
 lata, eo quòd quis semel vinum biberit, pos-
 sit ille scipius bibere absque noua Voti trans-
 gressione?

Potest quidem. Quia iam impossibile est, 470
illam circumstantiā servare. Sicut promittens *Potest planē*
ieiunare, si bis comedat, à ieiunio excusa-
tur, & potest sæpius comedere, Quia violato
ieiunio,

ieiunio, impossibile est, illud seruare. Ergo idem dicendum de vouente in pane & aqua ieiunare. Sic Sanchez libr. 4. sum. cap. 11. num. 47.

471
Minime potest. Quia illa abstinencia ab omnibus aliis cibis, ac potu annectitur ieiunio promisso pro toto die, ac pro singulis eius partibus: ac proinde dum obligatio Ecclesiastici ieiunij perseverat, obligatio huiusmodi abstinenciae persistit. Ita Palaus tom. 3. tract. 15. d. 1. punct. 12. num. 20.

472
Ego quidem aequè probabilem utramque sententiam esse putarim. Addo tamen duplicis quaestiuiculae sine pugna resolutionem. Quis vouet, à carnibus abstinere; rogas an Votum hoc abstinencia à lacticiis comprehendat? Et an Votum abstinendi à lacticiis, comprehendat ab ouis, & à carnibus abstinencia? Respondeo, per se non comprehendere. Quia sunt res omnino distinctae, & licet in praecepto Ecclesiastico uniantur: non inde inferitur, in Voto uniri debere: cum haec obligatio pro intentione vouentis suscipiatur, qui specialem finem habere potest, in vna obligatione, quam in altera suscipienda. Sa verb. Votum, num. 25. Sanchez libr. 4. sum. cap. 11. num. 46. Quis vouet abstinere à vino: rogitur ad quid obligatur? Respondeo, Votum sub graui culpa obligare, ne bibatur in ea quantitate, quae vino moderatè utentibus pro vna comestione sufficeret. Non tamen obligare, ut abstineat à cerniis. Quia cerniis vinum non est: tamen Votum sic emissum sine ebrietatem vitandi. Finis namque extinctus Voti sub voti non cadit obligationem. Sanchez citat. numer. 44.

PROBL. CI.

Promittit quis Ecclesiae vnum seruum ex iis, quos habet: & ante Voti adimpletionem pereunt omnes serui praeter vnum: Hic tenetur, & non tenetur integrè ad voti executionem.

473
Quid certum promitto. Antequam serui alij pereant, potest vouens eligere, quem maluerit. Quia cum non constet de voluntatis eius determinatione, non est, cur ad pretiosorem obligetur. Bonac. tom. 2. d. 4. quest. 2. punct. 6. num. 32. Quaesierim verò, si omnes serui perierint, praeter vnum, an vouens integrè ad Voti executionem teneatur?

474
Minime tenetur. Quia seruus remanens non est magis promissus, quam alter ex iis, qui periere. Cur ergo quilibet ex his, qui perierunt, perire integrè debet promittenti, & non Voti obligationi? Pereat igitur & Voti obligationi, & promittenti: & consequenter seruus superflue remaneat & promittenti, & Voti obligationi, ac proinde diuidatur. Sic Molina tom. 2. de iust. d. 270. Sanchez libr. 4. sum. cap. 13. num. 19.

475
Tenetur omnino. Tenetur omnino tam vouens, quam eius haeredes tradere Ecclesiae seruum remanentem. Quia in illo Voto nullus seruus fuit determinatè promissus, sed quilibet promissus fuit sub disiuñtione, hoc sensu: Dabo vnum ex seruis, quos habeo, hunc, vel illum: Ergo re-

manente vñco seruo, remanet tota materia sufficiens ad Voti executionem. Tenetur igitur vouens, Votum integrè adimplere. Ita Bonac. tom. 2. d. 4. quest. 2. punct. 6. num. 34. Palaus tom. 3. tract. 15. d. 1. punct. 12. numer. 26.

Hanc partem crediderim esse verio-
Concedo namque, non esse magis promissum seruum remanentem; quam reliquos, qui perire: sed omnes aequè sub disiuñtione esse promissos. At non inde inferitur obligationi Voti seruos illos perire debere. Quia cum Voto determinatè additi non fuerint, obligatio Voti integra perseverat, quoties persistit materia executioni Voti sufficiens.

PROBL. CII.

Rem determinatam quis vni Ecclesiae specialim promissit: Sed post Votum emissum, dubitat, cuiusnam promiserit Ecclesiae: Potest hic, & non potest rem promissam cui maluerit ex his Ecclesiis applicare.

Poterit planè. Quia tota voti obligatio ex voluntate vouentis exoritur. Cum ergo vouens nesciat, quamnam ex illis Ecclesiis applicauerit, non est, cur eius obligatio determinata censetur. Neque est simile de eo, qui obligatus est, rem aliquam restituere, ignorat autem cuiusnam è duobus debeat: quam tenetur pro ratione dubij singulis diuidere; quia singuli, postea illo dubio iustitiae ius habent. At Ecclesiae, quibus per Votum res est promissa, nullum ius habent, sed totum ius penes Deum, in cuius honorem res est promissa, residet. Sic Sanchez. libr. 4. sum. cap. 13. num. 18.

Minime poterit, sed obligatus est, rem diuidere. Quia cognoscit rem illam vni ex illis Ecclesiis determinatè promississe; quod verò postea ignoret, cui promiserit, non tollit, quominus vni ex illis determinatè debita fuerit ex determinatione, quam vouens nequit renouare. Ergo neque tollit, quominus illi donari debeat. Cum igitur cognoscere non potest, cuiusnam ex illis debeat, recta ratio postulat, vt pro qualitate dubij rem diuidat, siquidem haec diuisio in eius damnum non cedit, & ex alia parte debito contractui meliori possibili modo satisfacit. Ita Palaus. tom. 3. tract. 15. d. 1. punct. 11. numer. 27.

Veriorem hanc partem esse existimo. Quia si vni Ecclesiae res integra tradatur, vouens se periculo exponit tradendi eam, cui non debet. Secus dixerim, cum à principio Ecclesiae, cui res donanda est, determinata non fuit. Quia tunc relinquitur arbitrio vouentis, & ipsius haeredis determinatio, vt idem Palaus, cui adhuc res, edocuit.

* *

PROBL.

PROBL. CIII.

Executio Voti potest, & non potest differri quousque vouentis conscientiam pro executione remordeat, si vouens tempus non determinauit.

480
Nonnulla
præmittit.

SI vouens tempus assignauit ad voti executionem non obligat vsque ad illius aduentum. Nec tenetur tempus præuenire, si præsumat, eo tempore esse impediendum. Quia mensura obligationis voti est intentio vouentis: & cum hæc solum sit pro tempore assignato: solo eo tempore obligatio est adstruenda. Si igitur votum fiat sine aliqua temporis determinatione, quaeritur, quoniam tempore obligabitur?

481
Votum obligat ad executionem cum conscientia pungit.

Censet votum pro tunc obligat, quando vouentis conscientia pro eius executione remordet. Quia ipsa conscientia est intentionis index. Sic Caietan. 1.2. quæst. 88. art. 3. Nauar. c. 1. sum. num. 42. Ludou. Lopez p. 1. l. 1. c. 44. Reginal. l. 8. num. 86.

482
Non est differenda executio ad conscientiam pun-
diendum.

Executio voti non est differenda ad tempus quo conscientia remordeat. Fallax enim hæc regula. Quia timoratis nimis est stricta: at negligenteribus suæ salutis nimis lata, quippe qui nullis scrupulis virgentur. Obligat igitur executio quam primum commodè fieri possit. Quia obligatio voti nascitur promissione, & acceptance Dei: ergo promissio facta absque ulla assignata dilatione, & sic à Deo acceptata, obligationem executionis inducit absque ulla dilatione. Certe eo ipso, que promissio facta est, debetur promissum Deo, & potest Deus illud expostulare: nam debitum sine termino exigere debitor potest, quoties sibi placuerit leg. Promissor. §. 1. ff. de constitut. pecu. Ergo executio voti non debet differri ad tempus, quo conscientia pungit ad impletionem. Ità Syluest. v. Votum. 2. quæst. 2. & §. Armil. libi. num. 15. Sa v. Votum. num. 18. Valent. 2.2. d. 6. quæst. 6. pun. 4. quæst. iunc. 3. Azor. pun. 1. cap. 15. quæst. 10. Sanch. l. 4. sum. cap. 14. num. 5. Suar. l. 4. de voto, cap. 12. num. 6. Laym. l. 4. tr. 4. cap. 3. num. 5. Bonac. to. 2. d. 4. quæst. 2. pun. 5. §. 1. num. 13.

483
Sic mihi
fortissimè.

Certum mihi est, executionem huius voti instare eo tempore, quo commodè fieri possit, non antea, nec postmodum. Quia votum, quo nullum tempus executioni determinatur, sic exactitate explicandum venit, ut credatur vouens voluisse se cum hoc temperamento obligare iuxta leg. Quod dicimus, ff. de solution. Ex quo fit occasionem rationabilem esse differendi voti executionem, si spes subsit; quod melius & vtilius ea dilatione posita, votum exequendum. Quare si quis ad Religionis labores perferendos satis non se videat idoneum sperat autem fieri, si differat, poterit differre. Vt aptè Layman citat. num. 5. Sanch. num. 11. & Cordaba sum. quæst. 39. monuere. Hinc concludo, fallacem, & incertam esse regulam illam à Doctotibus primæ sententiæ indicatam.

PROBL. CIV.

Mortale est, & non est mortale peccatum voti Religionis, aut seruitij perpetui in Xenonohio (verbi gratia) executionem ultra sex menses differre.

Mortale non est. Quia plures Doctores iudicant dilationem duorum vel trium annorum absque periculo obliuionis, vel impedimenti, vel vterioris dilationis non esse mortale. Sic Petrus de Ledes. to. 2. sum. tr. 10. cau. 5. dub. penult. Armil. v. Votum, n. 16. Manu. to. 2. sum. c. 95. n. 9. In votis verd, in quibus nil ex dilatione omittitur implendum censent alij tunc esse mortale quando adest ex dilatione periculum nunquam ea exequendi. Quia parum videtur interesse, quod hoc vel illo tempore votum reddatur, si tota res promissa redditur, & tempus designatum non sit. Sic D. Antonin. p. 2. tit. 11. cap. 1. §. 1. & indicat Sanch. l. 4. sum. cap. 14. num. 31.

484
Non est mortale.

Est quidem mortale. Quia votum Religionis aut perpetui in Xenodochio seruitij ultra sex menses notabilis est, cum cedat in grauem diuini cultus diminutionem & propriæ vilitatis iniuriam. Ita expressè Sanch. citat. num. 22. Pala. d. 1. punct. 1. §. num. 7.

485
Mortale est.

Eis quidem adhæreo, indicans Ledesma, Armilla & Manuelis sententiam ita latam probandam non esse ob Santij & Palai rationem. Minorem verd dilationem sex mensium notabilem esse non censéo ob tanti operis difficultatem. In reliquis autem votis ex dilatione non diminutis crediderim, dilationem duorum vel trium annorum esse notabilem. Quia licet res promissa sit integrè exequenda, eius tamen executionem tanto tempore contra voluntatem Dei creditoris differre, grauem deordinationem continet. Quod probarim ex dilatione debiti hominibus promissi, quod nullus negabit, grauem culpam si immoderata sit constitutæ.

486
Prima sententia nimis latam est iudicio ad hærens secunda.

PROBL. CV.

Si cum quis Votum emitit, se cognoscit fore impotentem ad illius executionem: tenetur, & non tenetur, per alium implere.

Vidimus sect. 1. votum sine personale, siue reale solum vouentem adstringi posse. Quia solum alstringere potest eum qui intentionem se obligandi, habuit: & cum nullus alius eam intentionem habere possit, nisi qui vult vouet & promittit, efficitur, nullum alium præter vouentem adstringi posse. At sic rogites, num à solo vouente possit votum impleri? certum est si votum personale sit à solo vouente impleri posse. Quia nullus implere potest votum nisi exequendo rem promissam: sed res promissa in voto personali est actio propria vouentis, non alterius: Ergo nullus alius à vouente votum personale valet implere. Quare si vouens impotens

487
Nonnulla certa recolit.

potens sit votum implere, non tenetur curare, ut alio loco illius impleat. Quia hanc obligationem per votum non suscepit: neque alterius executio est proprii voti emissi satisfactio. Quod verissimum est, siue culpabiliter, siue absque culpa huiusmodi impotentiam contraxerit. Quæserim verò, an si cum quis votum emit, se cognoscit impotentem fore ad illius executionem, teneatur per alium implere?

488 Tenetur im-
plere per ali-
um. Tenetur quidem. Quia dum contrarium non constat, præsumendum est, hanc fuisse eius intentionem, nempe votum per alium implere, ne vanè & irritorè vouisse censeatur. Sic Abbas ad cap. Licet, de voto. num. 13. Syluest. v. votum, 2. q. 10. Nauar. sum. c. p. 12. n. 55. Sanch. l. 4. sum. cap. 2. num. 26. Laym. l. 4. tr. 4. cap. 3. q. 5. corol. 4.

489 Per alium im-
plere non te-
netur. Non tenetur, per alium implere. Quia fundamentum primæ sententiæ leue est ad illam præsumptionem adstruendam, cum nihil ex verbis vouentis indicium ad huiusmodi obligationem colligatur: si quidem non alienum factum, sed proprium promiserit. Ita Suar. l. 4. de voto, cap. 10. num. 7. Bonac. tom. 2. d. 4. q. 2. pun. 5. §. 3. num. 2. Palas. tom. 3. tract. 15. d. 1. pun. 15. num. 4.

490 Verius hoc
mihi. Hanc partem crediderim, & vouentem potius temere, & arroganter promississe, quam contra verba promissionis obligationem vouisse contrahere.

PROBL. CVI.

Quis Religionem ingressus post votum reale factum, vult votum illud professione non extinguere: Manet quidem, & non manet hæres obligatus.

491 Plura sup-
pono circa
hæredem ob-
ligationem ad
vota defuncti. Reolo, voti personalis obligationem cum persona extingui, nec ad hæredes transire posse. Quia hæc obligatio actiones vouentis respicit, ideoque nequit in alterum deriuari. Obligationem verò voti realis ad hæredem siue necessarium siue voluntarium transire iuxta vires hereditatis, salua hæredis legitima. Quia defunctus cum votū reale emisit, obligatus fuit suis bonis illud exequi: Ergo si de facto executus non est, hæres in bonis illius succedens, eiusque personam representans, eam subiit obligationem. At hæc hæredis obligatio non excedit vires hereditatis. Quia ratione hereditatis acceptæ hæc obligatio nascitur. Porro ad executionem huius obligationis hæres compelli potest tum excommunicatione, tum priuatione hereditatis, tamen si non promiserit. Quia defectus promissionis non impedit, quin hæres sit ex iustitia obligatus. Demum suppono professionem Religionis tam vota personalia, quam realia extinguere. Quæserim itaque si Religiosus vult votum reale suum professione non extinguere, an hæres teneatur implere?

492 Tenetur hæ-
res illud vo-
tum implere. Tenetur quidem. Quia illud votum non manet extinctum, si quidem non extinguitur, si non implere, superioris irritatione, ut de se constat: nec

etiam professi commutatione, quia ad hunc extinctionis modum vouentis consensus requiritur. Ergo hæres tenetur votum illud implere ac si vouens sæculari in statu obisset. Sic Bonac. tom. 2. d. 4. q. 2. pun. 5. §. 1. n. 9.

Minimè tenetur, sed omnino votum illud extinguitur. Quia vota emissæ ante professionem Religionis ipsa professione extinguntur non irritatione, nec commutatione, adhuc relaxatione: sed solutione illius perfectissima, quam talem esse ius reputat illam obligationem Deo perpetuo inferuendi: Ita Palud. in 4. dist. 38. art. 1. concl. 6. Sanch. l. 4. sum. cap. 1. §. 23. Palas. tom. 3. tract. 15. d. 1. pun. 16. num. 8.

494 Hanc partem longè existimo vetiorem. Nam professi consensus, vel dissensus, supposito Regularis professionis vi, huiusmodi solutionem perfectissimam, quam Deo implegessit, immutare non potest. Ergo perfectè Deo est satisfactum: Ergo hæres omnino à voti illius solutione seu obligatione liberatur.

PROBL. CVII.

Cum pluribus votis realibus obstrictus est defunctus, nec hereditas sufficit omnium solutioni: tenetur, & non tenetur hæres pro rata diuidere.

495 Suppono hæredem debere defuncti vota sic soluere, nempe post debita iustitiæ, & Nuptiæ ante legata pia. Ratio prioris partis est, quia Deus non acceptat oblata cum iuris terij præiudicio: neque bona defuncti reputantur, ex quibus hæres vota debet soluere, nisi quæ deducto ære alieno supersint leg. Mulier, iuncta Glossæ. Aliena, ff. de iure dot. secunda pars conclusionis scilicet, vota quæcūque legatis piis esse præferenda, est manifesta. Quia vota defunctum obstringunt, non autem voluntaria legata. Sed quid dicendum, cum defunctus pluribus votis fuerit obstrictus, neque hereditas seu pars hereditatis post debita iustitiæ reliqua ex quo soluenda sunt vota, eorum solutioni non sufficit. An hæres tenetur pro rata diuidere?

496 Tenetur hæ-
res diuidere. Tenetur quidem. Quia argumentum luminis ex legatis, quorum integræ solutioni si hereditas non sufficiat, pro rata est diuisio facienda. Nam obligatio hæredis ad soluenda vota est eiusdem rationis, ac obligatio soluendi legata, cum vtrique sit iustitiæ, orta ex additione hereditatis. Quare stare optime potest, quod defunctus obligatus sit votum de re meliori manifestè, prius exequi: & in casu dubio, quod prius emissum est. Et tamen hæres hanc obligationem non habet. Quia defunctus directè obligatus est Deo ex vi voti, & promissionis, unde mirum non est, obligari exequi, quod Deo gratus fuerit. At hæres non obligatur Deo, sed defuncto, & consequenter omnibus, in quorum utilitatem vota sunt facta: Ergo quod ipsis gratus fuerit, debet exequi. Credendum autem est, gratus fore, si pro rata fiat diuisio: Ergo gerenda est. Sic docti Neoterici, quorum sententiam haud omnino improbabilem esse iudicamus.

Minimè

Sect. II. De Precepto II. Problemata. 169

497 *Non tenetur dividere.* Minimè tenetur, pro rata dividere: sed obligatus est, votum de re meliori præferre: & in casu dubio, votum, quod prius emissum esse constiterit. Quia hæres defuncti personam representat. At defunctus illa vota eo ordine tenebatur exequi. Ita Sanchez l. 4. sum. cap. 15. nu. 41. Bonac. tom. 2. d. 4. q. 2. pun. 5. §. 2. nu. 14. Palau. tom. 3. tract. 15. d. 1. punct. 16. nu. 11.

498 *Hoc omnino tenendum esse iudico.* Hoc omnino tenendum esse reor, nec ob stare, quod hæres ob aditam hereditatem defuncto obligetur: quia obligatur defuncto in tantum ipsius defuncti obligationem, & voluntatem: quæ alia esse non potest nisi ea, quam secundæ sententiæ Auctores assignant.

PROBL. CVIII.

Quando non constat quodnam votum melius sit: aut quodnam prius fuit emissum à defuncto: votente: hæres tenetur, & non tenetur pro rata dividere omnium votorum satisfactionem.

499 *Quæstiois huius.* D Ixi Problem. proximo, hæredem obligatum esse votum defuncti de re meliori præferre, & in casu dubio, votum quod constiterit prius fuisse emissum, cum pluribus votis adstructus obiit votens, & cunctis implendis non sufficit hereditas. Si verò non constiterit, quodnam eorum votorum sit melius, neque quodnam fuit prius emissum, quæserim quid agendum hæredi.

500 *Dividere pro rata tenetur iuxta rationem.* Porro tenetur satisfactionem inter cuncta vota pro rata dividere. Quia licet defunctus in illo casu electionem facere possit, non inde infertur posse heredem. Defuncto, dum superstes erat præfata electio concedebatur, quia Deum creditorem habebat, cui æquè gratum esset votum unum integre implere, quam duo vota æqualia dimidiare. At hæres non Deum creditorem, sed defunctum habet, cui ob aditam hereditatem obligatus fuit: & consequenter obligatus est omnibus illis in quorū utilitate vota cedunt: quæ ratione hæres neque commutationem, neque dispensationem irritationemve votorum facere potest: quæ quidem votenti concederentur. Sic Sanchez l. 4. sum. c. 15. n. 41.

501 *Hoc tenetur.* Non tenetur pro rata dividere satisfactio nem, sed in nostro casu potest, eligere quod maluerit votū viliū satisfaciāt ut defunctus poterat. Quia ea obligatio Religionis, quæ in defuncto erat, translata est in heredem, & facta obligatio iustitiæ, non tamen aliquo modo est immutata. Ita Palau. tom. 3. tract. 15. d. 1. pun. 17. n. 12. Bonac. tom. 2. d. 4. q. 2. pun. 5. §. 2. n. 15.

502 *Hoc verius esse reor.* Vtiorē hanc partē esse existimo. Cui crediderim non ob stare, hæredem obligari, & aliis, in quorum utilitatem vota sunt facta. Quia non obligatur nisi cum qualitatibus, quibus testator Deo obligabatur. Quod verò non possit commutationem, vel irritationem petere, inde provenit, quod eius obligatio non sit voti, sed quasi contractus, ex additione hereditatis provenientis. Limitat tamen Bonacina, Sanctio consentiente, ut præfata doctrina non procedat, si ab his, in quorum gratia facta sunt vota fuerit promissio acceptata. Tunc Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

enim non electio, sed diuisio pro rata (inquant) facienda est. Rogitas, quando nulli sunt hæredes quinam illorum teneatur in solidum vota defuncti solvere; Respondio, neminem in solidum teneri. Quia solum tenetur quatenus est hæres: & cum solum in parte sit hæres, pro ea parte vota solvere tenetur. Colligitur ex leg. In executione 85. vers. Secunda, ff. de verb. obligat. & tradit Sanchez num. 42. asserens esse omnium.

PROBL. CIX.

Filius votum Religionis emisit sub hac conditione: si pater consenserit: Impleta est, & impleta non est conditio, si declarato filij voto, pater consensit, licet postea dissentiat.

503 *Quadam re a suppono.* S Vppono, verissimum mihi esse, intentionem communem filiorum in hac conditione apponenda, esse, molestiam parentum vitare, ac proinde non tam positivum eorum consensum quam carentiam dissensus expostulare: æquivalereque hanc conditionem, si pater consenserit, huic, si pater non contradixerit. Quæritur autem, num censetur impleta hæc conditio, si declarato filij voto, pater consensit, esto postea dissentiat?

504 *Impleta est conditio.* Impleta est planè conditio. Quia sicut non impletur conditio, si dissentiat, esto postea, consentiat: sic impletur conditio si pater consentiat esto postea dissentiat. Illo namque primo consensu exhibitō iam obligatus est filius ingredi Religionem: quod verò postmodum pater dissentiat accidentale est. Sanchez pluribus relatis, l. 4. cap. 23. numer. 14. Laym. l. 1. tr. 4. cap. 6. concl. 4.

505 *Non est conditio impleta.* Minimè est conditio impleta, si pater primo consentiat, & postea dissentiat, ante quam Religionem ingrediatur. Quia ex vi illius conditionis, non vult filius se obligare ad Religionis ingressum, stante patris dissensu. Ita Palau. tom. 3. tract. 15. d. 1. pun. 17. nu. 3. & alij docti Neoterici.

506 *Hoc probabilius existimo.* Ego quidem hoc probabilius reor: & ipse Sanctius num. 14. fatetur de hac conditione expressa, si pater non contradixerit. At hæc conditio, si pater consenserit, non positivum consensum, sed carentiam dissensus toto tempore ante ingressum Religionis significat: Ergo idem est dicendum de hac conditione, si pater consenserit, ac dicitur de hac conditione, si pater contradixerit: scilicet non impleri, quandocumque ante ingressum Religionis pater dissentiat. Verum si pater tempore voti mortuus fuerit, vel antequam dissensum præstiterit: conditio impleta censetur. Quia patris dissensus esse non potest, sub cuius carentia Religio promittitur.

* *

P PROBL.

PROBL. CX.

Conditio Voti debet, & non debet in specifica forma impleri: sufficit, & non sufficit, si in aequivalenti impleatur.

507
Non debet
necessario in
specifica forma
Votum
impleri.

Non debet necessario Voti conditio in specifica forma impleri, sufficit in aequivalenti, dummodò per illam aequivalentiam idem intentus sequatur effectus. Quia eo casu non spectatur conditio in se, sed quatenus via est, & dispositio, ad faciùs effectum obtinendum. Si ergò hæc dispositio & facilitas alia via obtinetur, conditio aequivalenter impleta est, & vouentis intentio satisfacta. Exemplis expono. Religionis Voto obligatur ille, qui se ingressurum promisit, quando soror eius matrimonio collocata fuerit, si de facto ipsa obiit, vel in Religione professionem gessit, vel cum fratribus diuitibus fuerit absque sui præsidij necessitate: quando solum ea causa suum in Religionem differt ingressum, ne sororem deserturam relinquat. Item voto Religionis tenetur ille, qui ingredi vult, quando pater obiit, quia existimabat, præ paupertate patris toto vitæ tempore fore ei necessarium. At postea pater ad pinguiorem fortunam ascendit: ac proinde cessat finis, ob quem differt Religionis ingressum. Sic Sanch. aliis relatis, lib. 4. sum. cap. 2. 3. num. 27.

508
Necessario
debet impleri
in forma specifica.

Necessario debet conditio in specifica forma impleri, nec sufficit aequivalenter. Quia satis commune est, conditionem in specifica forma impleri debere iuxta leg. Qui heredi. §. 1. & leg. Manius, ff. de condit. & demonstrat. Conditio enim induit formam. Et licet ab hac regula excipiantur conditiones, quæ tanquam dispositiones & media, ad effectum intentum assumuntur, ut non sit necessarium in specifica forma impleri, si æquè alia via effectus obtinetur, (ut probat Menoch. de præscript. l. 4. de præsump. 185. a. n. 6.) id non ex natura rei, sed ex iuris dispositione habetur. At cum in Votis, & eorum obligationibus nulla talis dispositio inueniatur, asserendum est, conditiones oppositas illorum obligationibus in specifica forma impleri debere. Cum enim tota Votorum obligatio non ex lege, ut in humanis contractibus, sed ex intentione vouentis pendeat, & hæc astricta sit illi conditioni, non videtur sufficere, quod altera loco illius apponatur, esto finis intentus æquè imò perfectius possit obtineri. Ita Palaus tom. 3. tractat. 15. d. 1. puncto 17. num. 5.

509
Hoc tenetur
exponere.

Hunc sequor, & doctrinam appositis pro prima sententia exemplis expono. Vouens Religionem, quando soror collata fuerit in matrimonium, vel quando pater mortuus fuerit, animo non relinquendi sororem, vel patrem desertum, non vouet Religionem, quando finis utriusque obtinetur, sed quando tale medium apponitur ad illum obtinendum. Non enim dicit: *Ingreddiar Religionem, quando soror, vel pater meo præsidio non indigerint*: Hic namque est finis intentus in illa conditione, sed non est ipsa conditio. Sed dicit, *Ingreddiar Religionem, quando soror matrimonio*

competenti fuerit collocata, & pater obiit, ac proinde conditio non est de fine, sed de aliquo medio ad finem determinato. Ergò tali medio non posito, esto aliunde finis obtineatur, non impletur conditio, sub qua obligatur Votum.

PROBL. CXI.

Culpabiliter impediens Voti appositam conditionem, tenetur, & non tenetur Voto, ac si conditio impleta esset.

Certum est, si impediatur conditio à propria vouentis voluntate pendens, nullum esse peccatum. Quia eo ipso, quo propria voluntatis iudicio remissa est: potest pro libito impediri, vel non impediri. Quod verissimum est, quando conditio, sub qua Votum obligatur, nulla lege præcipitur. Si autè conditio ex alterius voluntate pendeat, & lege prohibita sit, certum est, vouentem obligatum esse totis viribus conari conditionem impedire: ut si promiserit Religionem, si eius filius in fornicationem lapsus fuerit. Non enim Religio esse potest contraria charitati: ac proinde nec impedire, quin fornicationem filij euitare conetur. At si conditio nulla lege prohibita sit, obligatus est ex vi Voti conditionem non impedire. Quia vouens sub conditione ab alterius voluntate pendente, in eius voluntatem sui Voti obligationem remittit. Ne igitur hæc remissio inanis sit, cogitur voluntatem alterius non impedire. Porro vouens Religionem sub conditione paterni consensus, non agit contra Votum, si de facto procuret precibus, & rationibus, ne consentiat. Quia hæc preces, ac rationes consensus paternum absolute non impediunt: si quidem illum liberum ad consentiendum relinquunt. Esset autem contra Votum, si per vim aut fraudem consensus impeditur. Si quis verò votum emitteret in eundi Religionem, si integram recuperaret sanitatem, & contra Votum immoderate cibis noxiis utatur, vel media necessaria ad recuperandam sanitatem non apponatur, animo subterfugendi Voti obligationem: contra Votum delinquit. Quia conuincitur irritè Religionem Deo promississe sub conditione, quam malitiose de medio tollit. Secus erit si passione ductus cibis noxiis utatur. Quia ex vi huius Voti non est credendum, eum voluisse obligari ad procurandam sanitatem aliter quam antea esset obligatus. Demum si quis Religionem voueat, si Deus eum anno integro à mortali crimine patrando præseruauerit, contra Votum delinquet, si ex industria, ut Voti obligationem fugiat, incidat in peccatum: Secus si passione percitus corruat. Quia hoc Voto solum obligari potest, nè malitiose, & in Voti fraudem conditionem præseruationis impediat: non autem, si eam impedit, qualiter, secluso Voto, impediret. Iam quæsierim, num in præfatis casibus impediens culpabiliter Voti conditionem teneatur Voto, ac si de facto conditio esset impleta?

Tenetur Voto, si ex culpa graui (licet non ex industria, ut voti fugiat obligationem) cui impeditur conditio. Quia iam per eum stat, quominus dicta conditio

Secl. II. De Precepto II. Problemata. 171

conditio impleatur. Sic suppleat, Gabriel. in 4. dist. 38. quest. 1. art. 1. concl. 2. Tabie. verb. *Votum* 2. quest. 2. Angel. verb. *Votum* 1. num. 10. Alij addunt, hanc culpam debere esse ex malitia, & non ex infirmitate. Sic Syluest. verb. *Votum* 2. g. 2. Manu. tom. 2. sum. cap. 98. fine. Quia si impedire conditionem ex infirmitate, sufficeret ad obligationem, semper *Votum* obligaret. Alij addi-
cunt hanc malitiam debere esse in *Voti* fraudem: ita ut impediat conditionem animo *Voti* obligationem vitandi. Sic Nauar. sum. cap. 12. n. 24. Sanch. lib. 4. sum. cap. 12. num. 47. & 53. Bonac. tom. 2. d. 5. quest. 2. punct. num. 6. & 7. Quia si quis Religionem voueat sub conditione ab altero ponenda, quamque licite impedire non potest: tunc obligatur ad Religionem si per ipsum non steterit talem conditionem apponi: alias non esset obligatus conditionis eventum expectare. Ergo obligatur, si malitiose conditionem impediat; quia non per alium, sed per eum stat, quominus conditio impleatur.

§ 12 Non tenetur licet impediat malitiose. Minime tenetur, licet malitiose conditionem impediat. Quia obligari potest eo quod conditio impleta sit: & hoc non, quia supponimus malitiose conditionem fuisse impeditam. Vel obligatur *Votum* implere ob peccatum commissum in conditione impedienda: & hoc minus verum est; nam hoc peccatum solam obligationem poenitentiae, non restitutionis, ac satisfactionis affert. Ergo nullo ex capite potest oriri exequendi promissum obligatio. Ita Maior. in 4. dist. 38. quest. 1. corollar. 7. Suar. lib. 4. de *Voto*, cap. 17. num. 20. & valde probabilem reputat Layman. lib. 2. tract. 4. cap. 6. quest. 3. Palaus autem tom. 2. tract. 15. d. 1. punct. 17. num. 11. plane probabiliorum.

§ 13 Idem iudicio. Idem iudicio. Quia cum tota obligatio *Voti* pendeat ex vouentis intentione, & in *Voto* conditionali non sit nisi sub impleta conditione: efficitur, conditionem impleri debere, ad obligationem absolutam contrahendam. At eo ipso, quo conditio impeditur, non impletur: Ergo *Votum* illud conditionatum obligare non potest.

PROBL. CXII.

*Quis duplex votum emittit, alterum de for-
matione vitanda alterum penale de
peregrinatione gerenda: Sublato voto de
forimatione vitanda, sublato cen-
setur, & non censetur sublato vo-
tum de pena illa incurrenda, si deli-
querit.*

§ 14 Ex his qua-
stionibus titu-
lum. Dicitur, De pena incurrenda, si deliquerit: quia si cum pena sit incurra, nam primum *Votum* transgressum est: constat manifeste, sublato *Voto* vitandi forimationem per dispensationem, vel irrationem, non tolli *Votum* de pena incurra. Quia iam est ab illo omnino independens. Notauit Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 22. num. 9. Quasi asserim itaque, an per dispensationem, vel irrationem sublato primo *Voto* forimationem vitandi, censetur sublato *Votum* de pena illa incurrenda?

§ 15 Non censetur sublato. Quia est duplex Escol. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

Votum, quorum vnum ab alio non pendet. Potest enim esse obligatio ad poenam, quin sit obligatio ex *Voto* vitandi forimationem. Et contra potest esse obligatio vitandi forimationem, quin sit obligatio poenam subeundi. Ergo credendum est sic haec *Vota* fuisse emissa. Sic nonnulli docti Neoterici, quorum sententiam non omnino crediderim improbabilem.

§ 16 Sublatum cen-
setur. Sublatum censetur *Votum* de poena subeunda, sublato *Voto* de forimatione vitanda. Quia hoc *votum* emissum est ut accessorium priori, & in illius perfectam obseruationem. Ita Sanchez libr. 4. sum. cap. 12. num. 9. Layman. citat. Palaus tom. 2. tract. 15. d. 1. punct. 18. num. 4.

§ 17 Hae senten-
tia placet om-
nibus. Placet mihi admodum haec sententia. Nam esto independentem *Votum* alterum ab altero possit emitti: hic non est praesumendum, eo quod frequenter, & in plurimum *Votum* poenale ut accessorium priori *Voto* emittatur.

P R O B L. CXIII.

*Si quis duplex voto est adstrictus, altero vitandi forimationem altero poenae subeunda, si non vitauerit: a imperandam dispensationem *Voti* principalis, debet, & non debet necessario *Voti* accessorij poenalis mentionem gerere.*

§ 18 Debet neces-
sario mentio
fieri *Voti* ac-
cessorij. *Voti* accessorij debet necessario mentio fieri. Quia ob eius accessum materia *Voti* principalis leuatur est reddenda: ac proinde dignior, & Deo gravior: & frequenter maiori causa indiget ad sui dispensationem. Quod exemplo vouentis pergere ad limina Apostolorum facio indutum illustro. Hic quidem non potest dispensationem obtinere huiusmodi peregrinationis, quin circumstantiam illam manifestet. Sic docti Neoterici, quorum mentem Palaus probabilem esse fatetur, dum contrariam sententiam satis probabilem solummodo profatur, tom. 3. tract. 15. d. 1. puncto 18. numero 5.

§ 19 Non debet. Non debet necessario fieri *Voti* accessorij mentio in *Voti* principalis dispensatione, vel commutatione. Quia haec mentio idcirco facienda erat, quod *votum* accessorium aliquo modo annecteretur *Voti* principalis materiae, eamque digniorem, & gratiorem Deo redderet. At non sic habet hoc *votum* poenale: non enim annectitur *Voti* principalis obseruationi, sed potius illius transgressionem. Quia non obligat quovis *Votum* principale violatum fuerit: ac proinde materiam *Voti* principalis nec digniorem, nec gratiorem Deo reddenda. Ita Sanchez libr. 4. sum. cap. 21. num. 9. Layman. libr. 4. tractat. 4. caput. 5. corollar. 2. Palaus ubi supra.

§ 20 Cum ha opinio. Cum his opinor. Secus vero esse dicendum crediderim in exemplo adducto Romanae cum facio peregrinationis. Quia haec circumstantia in obseruatione *Voti* peregrinationis ita adheret, ut *Votum* principale sine ipsa obseruati non possit: itaque huius est mentio necessario facienda, non illius.

PROBL. CXIV.

Votum quis emittit de vitando ludo, & casu quo non vitet, de subeunda pœna: votum pœna debet, & non debet intelligi de sola prima vice.

521
Nonnulli
suppono.

Gravis est difficultas an quoties quis violationem votum pœnale emittit, pœnam incurrat: vel tantum illam incurrat illa prima vice; v. gr. promissit si luserit peregrinationem Romanam, Religionem ingredi, elemosynam agere: quæritur, an ad multiplicationem delicti pœna sit multiplicanda. Scio, id Emanuele de Sa v. *Votum*, num. 26. negare, cuius ratio esse potest, quia pœna multiplicanda non sunt absque manifesta ratione: neque obligatio voti in casu dubio est extendenda, sed positis præfatis verbis, est satis dubium, illum velle obligari ad pœnam illam subeundam, quoties luserit. Quia solum ex illis colligitur, eum velle obligari, ad illam pœnam subeundam si de facto luserit: quod vnica vice completur, & confirmo: Cum aliquis vouet absolute vigilia alicuius Diui ieiunare, de prima vigilia sequenti tantum intelligitur, nisi aliquod vniuersale signum addat: vt tradit Sanch. l. 4. *sum. cap. 14. num. 40.* Ergo similiter votum de pœna subeunda, si luserit, de primo ludo videtur intelligendum. Quia voti obligatio extendenda non est. Quod quidem probabile admodum esse reor, quando solum est votum de subeunda pœna in casu ludi: non tamen est votum de ludo vitando: quæserim autem si votum sit de ludo vitando, casu quo illum quis non vitet, de subeunda pœna an de sola prima vice votum debeat intelligi?

522
Non debet
solum de prima
vice intelligi.

Non debet intelligi solum de prima vice. Quia votum illud pœnale est accessorium voto non ludendi, seu de vitando ludo: sed votum de vitando ludo non est de sola prima vice: Ergo nec illud votum pœnæ subeundæ de prima vice debet iudicari solummodo. Confirmo: Votum pœnæ quis assumit ad se à ludo noxio quidē, continendum: sed is intendit non solum semel, sed in perpetuum à ludendi habitu continere: Ergo votum pœnæ non vnico ludo, sed omnibus est ludendi occasionibus annexum. Sic Sanchez l. 4. *cap. 22. num. 21.*

523
Debet intelligi
de prima
vice.

De sola prima vice debet intelligi. Quia ex eo, quod votum pœnæ accessorium sit voto non ludendi vnquam: non inferitur inde pœnam multiplicandam esse pro qualibet voti transgressionem. Potest enim quis sub vna singulari, & inuitabili pœna sic promissa se continere in perpetuum à ludo, dum illam non contrahit: esto post illius incursionem cesset. Itā Palus tom. 5. *tratt. 15. d. 1. punct. 17. num. 6.*

524
Consensio, dā
pœnam sic gra-
uissimā.

Ei lubens adhæreo, si pœna, quam quis per votum promittit, grauissima sit, quæque iterati non solet, qualis est Religionis, peregrinationis Romanæ, vel Hierosolymitanæ, aut exorbitatis elemosynæ: tunc quidem de

prima vice tantum votum, intelligendum esse reor. Quia pœnæ grauitas potest illum à ludo æternum continere, & non est credendum intendisse vouentem se ad tam ingentem pœnam subeundam sæpius, obligasse. De alijs verbō pœnis moderatis verius reor, cuiuslibet transgressionem suam pœnam correspondere ad illamque subeundam, vouentem se obligare voluisse. Quia hac ratione efficacius eum à praua consuetudine expediri, quis dubitet.

PROBL. CXV.

Cum quis subditus petis à superiore facultatem ad voto promissam gerendam, tenetur, & non tenetur, votum manifestare.

Certum est, votum de re honesta, & solum prohibita quo ad modum, valere, verbi gratia prohibet Prælati, ne eorum subditi, vel tali die ieiunent absque eius licentia: votum de ieiunio gerendo, sub intellecta conditione, si Prælati consenserit, validum est. Quia ieiunium cum facultate non prohibetur: sed potius consulitur: & concessio licentiæ non est relaxatio præscripti, sed illius executionis. Suar. l. 3. *de voto, cap. 6. num. 9.* Tenetur tamen sic vouens, licentiam à superiore petere. Quia promissum absque licentia illa non est voti materia: vt ergo voti materia sit, illa licentia sub re promissa continetur. Ergo etiā continetur illius petitio, vt potè medium moraliter necessarium ad eā obtinendā. Laym. l. 4. *tr. 4. c. 7. n. 7.* Quæserim verò, an teneatur vouens, eum licentiam à superiore postulat, votum factum manifestare?

Tenetur sanè. Quia hæc voti manifestatio conducit regulariter loquendo, vt facilius licentia concedatur: & casu quo neganda sit, prudentius negetur. Tenetur ergo eam gerere manifestationem: tenetur enim licentiam eo modo petere quo credit obtinendam, esse, vel esse prudenter denegandam. Alias conuincetur subditus, non habere verum propositum votum exequendi. Sic Azor. *punct. 1. l. 1. cap. 16. numer. 6. Lessi. l. 1. cap. 40. dub. 13. numer. 73. Sayr. in Clauis, l. 6. cap. 5. num. 20. Valent. 2. 2. d. 6. quæst. 6. punct. 6. & alij apud Santium citandum.*

Non tenetur votum manifestare, nisi se expressè ad id gerendum obligasset. Quia ex vi voti solum obligatus fuit licentiam petere. Ad petitionem autem licentiæ, illiusque concessionem necessaria non est voti manifestatio: si quidem cessante voto, & peti, & concedi licentia poterat. Itā Laym. l. 4. *tratt. 4. cap. 7. Sanchez alios referens l. 4. sum. cap. 15. num. 29. Nauar. sum. cap. 12. numer. 69. Palus tom. 3. tratt. 15. d. 1. punct. 19. num. 9. Suar. l. 3. de voto, cap. 6. num. 15.*

Hanc partem probabiliorem esse iudico, nec ob stare, facilius licentiam obtinendam fore, si votum manifestaretur. Quia ad hanc facilitatem procurandam vouens non se obligauit. Addiderim, incertum esse, ex manifestatione voti licentiam facilius esse concedendam.

Seet. II. De Precepto II. Problemata. 173

edendam: forte enim difficilius concedetur. Nam
egre ferunt Superiores, huiusmodi Vota, eis
consultis emitti.

PROBL. CXVI.

Parochi, aliorum Clerici Beneficium habentes residentiam requirens, possunt & non possunt Religionem vouere nisi sub conditione petendi ab Episcopo facultatem. Licet opus non est eam ab illo impetrare.

§19 Minimè possunt. Quia absque huius licetie petitione transitus ad Religionem illis est interdictus cap. *Licet*, de Regular. cap. *Admonet*, de renuntiis. Sic Suar. lib. 3. de Voto, cap. 4. num. 18. Sayr. in Clau. l. 6. cap. 5. num. 21. Graf. part. 2. decis. l. 2. cap. 11. num. 24. Azor. part. 1. l. 11. cap. 6. quest. 3.

§20 Possunt quidem. Quia nullus est textus, ex quo hac obligatio petendi licentiam ab Episcopo colligatur. Nam textus in cap. *Licet*, loquitur de Regularibus ad Religionem transiuntibus, & sic non est ad rem. Textus vero in cap. *Admonet*, prohibens dimissionem Ecclesiarum Episcopo inconstituto: intelligitur de dimissione extra casum Religionis à iure concessum, ut indicat ibi Glossa. Ita Sanch. lib. 4. sum. cap. 15. num. 48. Palus tom. 1. tract. 1. §. d. 1. punct. 19. num. 13. Hostiens. Cardin. Anton. Abbas ad cap. *Licet*, apud Santium.

§21 Verius hoc mihi. Quia præter quam quod nullus textus contrarium præscribens inuenitur, extat textus ferè clarus & manifestus pro nostra sententia cap. *Dua*, 19. quest. 2. in quo Urbanus II. libere permittit, quoslibet Clericos ad Religionem transire, neque ab Episcopo renocari posse. Cum igitur nullus licentiae petendae mentionem gesserit, non est, cur illis hoc sit onus imponendum.

PROBL. CXVII.

Penitere de Voto facto seu affici tristitia, quod illud emiserit: est, & non est veniale piaculum.

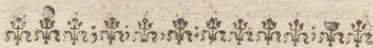
§22 Certum quid suspensum. Certe per se Voti violationem. Quia cum hoc dolore, ac tristitia compati potest voluntas efficax promissum exequendi: sicut de facto esse potest voluntas absoluta exequendi præceptum: tametsi quis sentiat, & doleat, tali se præcepto grauari: Ergo dolor & tristitia Voti illius non est violatio. Nauar. cap. 12. sum. num. 35. Bonac. tom. 2. d. 4. quest. 2. punct. 5. §. 4. num. 14. Notanter dixi per se non esse Voti violationem. Nam si ex dolore & tristitia, quo votum quis fecerit, periculo exponitur non gerendi promissum, Votum violatur. Quia Votum obligat firmum propositum de illius executione habere: nec periculo transgressionis exponi. Suar. lib. 5. de Voto, cap. 7. num. 7. Quæserim autem, num hic dolor ac tristitia de Voto emisso sit saltem veniale piaculum?

Esco. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

Non est peccatum veniale. Quia ex obiecto nullam malitiam continet. Siquidem non appetitur præceptum, cui talis dolor, ac tristitia aduersetur. Sicut enim nullum fuit præceptum Vouendi, Na nullum præceptum esse videtur perueniendi in eo Voto: & sicut à principio poterat quis nolle vouere, sit post Votum factum potest nolle vouisse, quia viriūque actus idem est obiectum. Ergo ex parte obiecti dolor & tristitia de Voto facto nullam malitiam continet. Ex parte vero finis sæpe hic actus honestari potest. Si enim cognoscas, votum tibi fore damnosum, eo quod ob tuam malitiam occasio sit peccata multiplicandi: dolere de voto facto ob illum finem, non videtur illicitum: sed potius honestum. Sic Suar. citatis num. 4. & sequenti.

Regulariter, dolere de voto facto, veniale piaculum est. Quia hic dolor aliquomodo propositum Voti exequendi infirmat, retrahitque hominem à via perfectionis assumpta. Et quia frequenter huiusmodi dolor concipitur ex proprio amore, quo quis vult onera, & obligationes vitales, ac sanctas excutere: ac proinde ex fine non licito. Ita Palus tom. 3. tractat. 1. §. d. 1. punct. 21. num. 3.

Crediderim, si aliquando quis doleat de Voto emisso ob transgressionem factas, talem actum virtuosum esse. Quia non est tam dolor de Voto facto, quam de illius transgressionem. Porro dolere de Voto per se & directe præcepto non aduersatur: aduersari tamen indirectè iudico: præcepto scilicet non aduersandi, quod obligat, ne Voti executionis propositum aliquantulum infirmetur per hunc dolorem. Quare etsi nulla fuerit obligatio Votum emittendi, poterat esse de perseverando in illo: aliàs posset quis pro libito illius obligationem excutere. Neque est simile; nolle vouere; ac nolle vouisse. Nam aliud est, viam perfectionis non accipere, aliud ab ea incepta deflectere, illiusque penitere, quod quidem regulariter inordinatum esse videtur.

CAPVT XXI.

Circa Voti Irritationem.

PROBL. CXVIII.

Iritandi Vota potestas ortum habet, & ortum non habet à naturali iure.

EXPLICATA essentia Voti, cuiusque obligatio, restat exponere, quonam modo dissolui valeat. Vidimus autem sect. 1. triplici via hanc relaxationem fieri posse. Irritatione scilicet, Dispensatione, ac Commutatione, Recolo igitur Irritationem esse actum liberum, quo is, à quo Votum pendet, tollit Voti obligationem.

§3 Duplicem